

UEDAŞ'ın Özelleştirilmesi Kapsamında Ortaya Çıkan Sorunlar

Devletlerin temel görevi, yurttaşlarının temel gereksinimlerini karşılamak ve bu amaçla organizasyonlar ve düzenlemeler yapmaktır. En temel yaşamsal gereksinimlerden olan enerji bu niteliğinden dolayı haklı ve kamusal bir hizmet alanı olarak tarif edilir. Oysa enerjinin kamusal niteliği yıllardır uygulanan özelleştirme, kuralsızlaştırma (deregülasyon) ve serbestleştirme (liberalizasyon) politikalarıyla yok edilmeye çalışılmaktadır. Bunu özellikle elektrik enerjisi örneğinde incelediğimizde çok çarpıcı sonuçlarla karşılaşmaktayız.

Elektrikte liberalizasyon 4628 sayılı Elektrik piyasası kanunu ile hızlandırılmıştır. Bu kanunla üretim özel sektöre açılmış ve kamunun elektrik üretim tesisleri yapması kısıtlanmıştır. Sermayenin kar hırsları, devletin teşvik ve yüksek fiyatlı alım garantileri vermesi, elektrik sunum fiyatlarını yükseltici etki yaparak ülkemizi Avrupa'nın en pahalı 3. elektrik fiyatlarına sahip ülkesi konumuna getirmiştir. Bu gün sürecin devamı olarak devlete ait elektrik üretim santrallerinin özel sektöre devri için ihaleleri yapılmıştır.

Elektrik üretiminde özel sektörün payının artırılmasından sonra, 2007 yılından itibaren TEDAŞ'a ait Elektrik dağıtım şirketlerinin özelleştirilmesine başlanmıştır. Elektrik Dağıtım şirketlerinin özelleştirilmesi, Elektrik Piyasası Kanunu (EPK) ile birlikte değerlendirildiğinde, elektrik enerjisi sunumunun kamusal niteliğinin yok edildiği ve halkın elektrik enerjisine erişim hakkının güvencesizleştirildiği görülmüştür.

• Dağıtım şirketlerini alan özel sektöre, EPK gereği gelir garantileri verilmektedir. Tüketim miktarı veya tahsilat miktarı düştüğünde, bunu telafi edecek zamları yapma hakkı verilmiştir. Kayıp-kaçak oranları düşürüldüğünde elde edilecek meblağ dağıtım şirketine doğrudan gelir olarak kaydedilecektir, tahsilat miktarı kapsamına sokulmayacaktır.

• Şehirlerde yol ve sokak aydınlatmaları için kullanılan elektrik bedeli Hazinece ödenmektedir. Bu yolla da belli bir miktar gelir ayrıca garanti edilmiş olmaktadır.

• Dağıtım şirketi, enerji tedarikinde gerçekleşen maliyet değişikliklerinin tamamını üç ayda bir yapılacak revizyonlarla doğrudan tarifelere ve dolayısıyla tüketicilere yansıtacaktır. Ancak, belirlenen elektrik tedarik fiyatından daha düşük bir seviyeden elektrik tedarik ettiği takdirde aradaki farkı elde tutma hakkına sahip olacak, yani bundan böyle elektrikte asla indirim olamayacaktır. Tam da bu nedenle geçtiğimiz ay elektrik üretim maliyetleri düşmesine rağmen, yapılacağı söylenen indirim gerçekleştirilmemiştir.

• Dağıtım Şirketi, işletme verimliliğinin EPDK tarafından onaylanmış olan hedeflerin üstüne çıkarılmasıyla ortaya çıkan ek geliri elde tutma hakkına sahip olacaktır ki bu yolla dağıtım şirketi, daha düşük ücretle ve daha güvencesiz işçi çalıştırması için teşvik edilmektedir.

• Dağıtım şirketinin yapması gereken yatırımlar için harcamalarının, EPDK onaylı tarifelerin içine dahil edilmek suretiyle, dağıtım şirketine zaman içerisinde geri kazandırılacağı taahhüt edilmiştir. Yani elektriği yapılacak zamlarla.

Tüm bu hususlar özelleştirme idaresi tarafından hazırlanan bilgi dokümanında yer almakta ve Elektrik Piyasası Kanununda ve yönetmeliklerde tanımlanmaktadır.

Dağıtım ve kamuya ait elektrik santrallerinin özelleştirilmesi sonrası 2015 yılından itibaren tam bir liberalizasyona geçilmiş olacaktır. Yukarıda ki bilgiler ışığında rahatlıkla söyleyebiliriz ki bu durum vatandaşa daha yüksek elektrik fiyatları şeklinde yansıtacaktır. Hali hazırda yüksek elektrik fiyatlarının toplumu iki türlü yoksullaştırıcı etkisi gözden